

KRESBA KŘÍDOU – TRADICE A EXPERIMENT

výtvarná tvorba na doma / doprovodný edukační materiál k vybraným dílům
ze sbírek Galerie hlavního města Prahy

Edukační list přibližuje uměleckou tvorbu tří výtvarných umělců – Aloise Moravce, Jana Slavička a Sylvestra Halaty, jejichž díla jsou součástí umělecké sbírky Galerie hlavního města Prahy. Autory spojuje vztah ke krajinářství, k plenérovému impresionismu a k tradičnímu stylu. Všichni studovali na vysokých uměleckých školách v Praze. Výběr uměleckých děl tvůrců je zaměřen na kresbu rudkou. Inspirativní materiál seznamuje s touto kresebnou technikou a přináší podněty pro domácí tvorbu.

- **STOPY A ODSÍNY KRESBY**
- ■ **KRESBA ŠTĚTCEM**
- ■ ■ **KRESBA A EXPERIMENT**

■ STOPY A ODSÍNY KRESBY

■ INSPIRACE DÍLEM

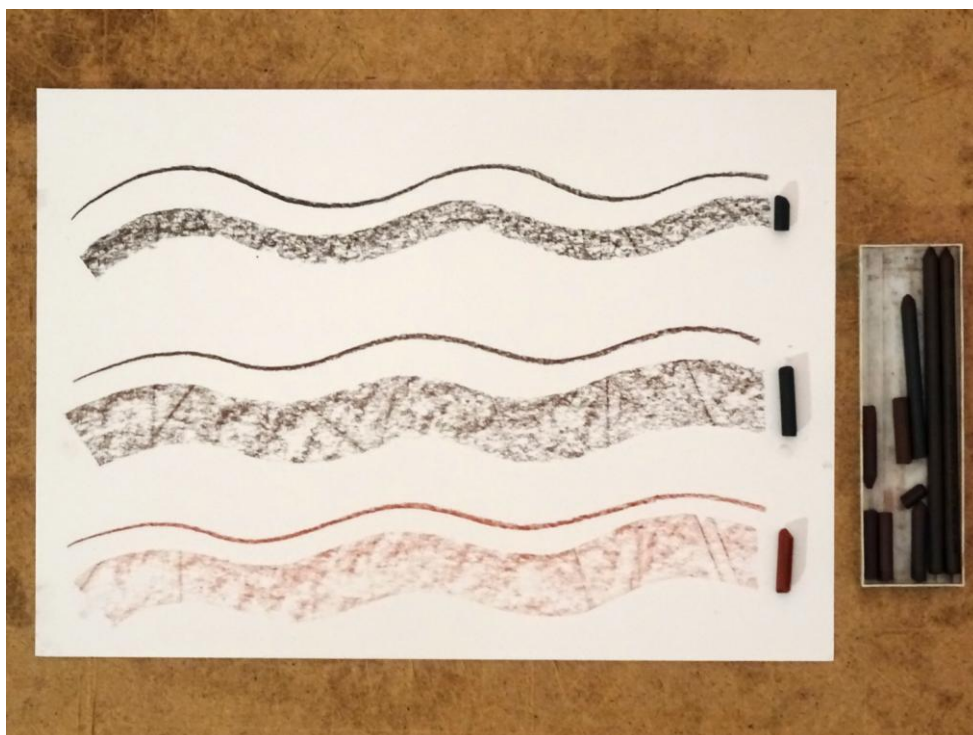

Moravec Alois, Horažďovice, rudka, 1928

Alois Moravec (1899–1987) se věnoval malířství, grafice, ilustraci a také pedagogické činnosti. Studoval v letech 1913–1916 u E. Dítěte, A. Hofbauera a F. Kysely na Uměleckoprůmyslové škole a dále pokračoval v období 1916–1920 u M. Švabinského na Akademii výtvarných umění v Praze. Motivy pro své obrazy často čerpal v jižních Čechách a na venkově v Malé Chýšce u Milevska, kde se narodil. Měl také úzký vztah k Šumavě, kde žil v dětství.

Běžným námětem obrazů A. Moravce byla venkovská krajina a každodenní život – polní práce, praní prádla, výlovy rybníků nebo práce v lese. Proto mnohá díla jsou ceněna i pro jejich dokumentární hodnotu. Zkuste pomocí kresby zachytit místo, ve kterém žijete. Může to být pohled z interiéru domova nebo plenérová skica v krajině. Výsledná kresba se tak stane dokumentem Vašeho oblíbeného místa nebo každodenním záznamem.

■ POSTUP VÝTVARNÉ TECHNIKY

1/ Ukázka odstínů křídý – rudky s červenohnědým odstínem (dole), rudky s hnědým odstínem (uprostřed) a sépie (nahore)

2/ Ukázka kresby představuje různé využití kresebné stopy křídý. Pro vlastní výtvarnou práci lze využít hrot i plochu zvolené tuhy. Výsledný obraz lze následně fixovat fixativem.

■ ■ KRESBA ŠTĚTCEM

■ INSPIRACE DÍLEM

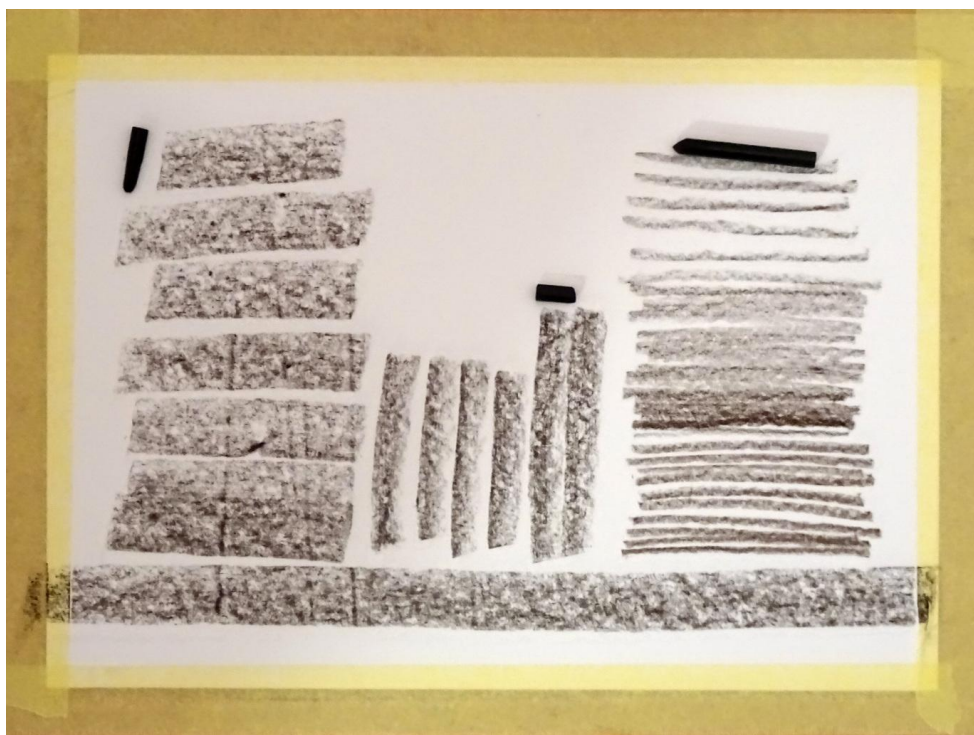

Slavíček Jan, Dalmácie, kresba štětcem 1956

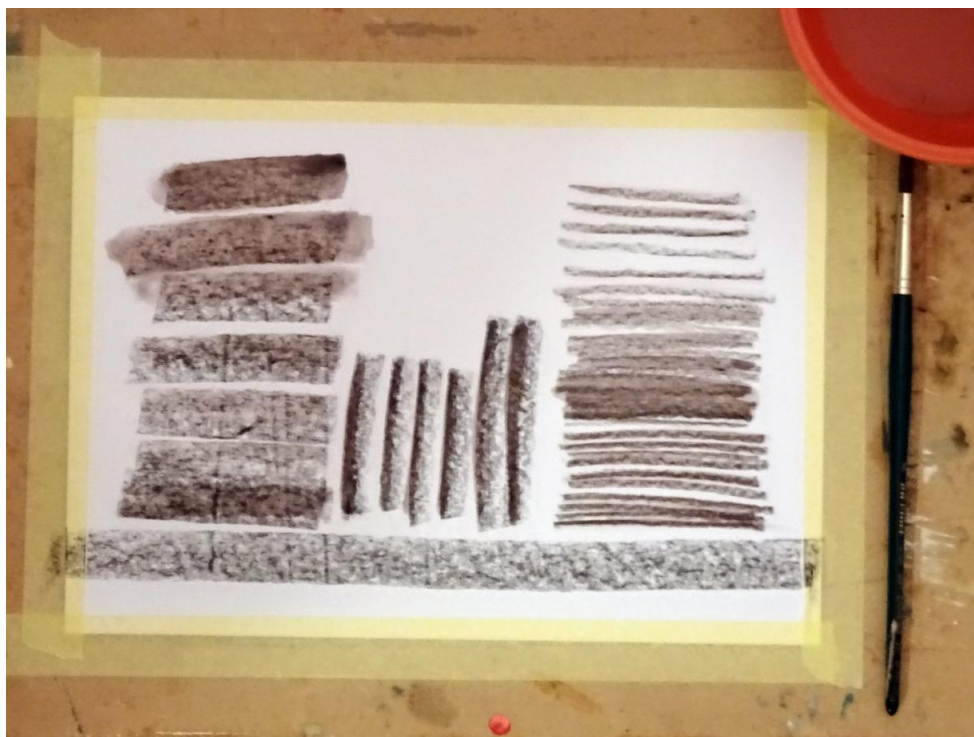
Jan Slavíček (1900–1970) byl pokračovatelem slavného malířského rodu Slavíčků (syn Antonína Slavíčka) a žákem J. Preislera, V. Nechleby, M. Švabinského a O. Nejedlého na Akademii výtvarných umění v Praze. Krajinářské náměty nacházel často v Orlických horách, které znal od dětství. V umělecké tvorbě se věnoval zátiší a krajinomalbě. Realizoval studijní cesty do Francie, Itálie, Španělska, Anglie nebo Řecka. Svůj výtvarný směr během svého hledání našel ve smyslovém neboli náladovém realismu, který se zakládal na rozechvělém gestu barvy nebo kresby.

Na ukázce Slavíčkovy kresby můžete pozorovat kombinaci kresebného a malířského gesta. Výtvarný materiál, jako je rudka nebo sépie, lze snadno rozmývat vodou za pomoci štětce nebo prstů. Vyzkoušejte si tyto dva postupy ve své výtvarné práci. Můžete nechat více vynít kresbu nebo naopak se Vaše práce stane více malířská. V dalším případě se nechte inspirovat cestovatelským nadšením umělce a tento velmi lehký materiál si vezměte s sebou na své výlety.

■ POSTUP VÝTVARNÉ TECHNIKY

1/ Pokud budete ve větší míře pracovat s vodou, připevněte si raději papír pomocí krepové pásky na podkladovou desku. Rovnou se pusťte do kresby zvoleného námětu nebo si vyzkoušejte možnosti stopy zvolené křídly.

2/ Konkrétní místa zkuste pomocí štětce rozmývat vodou. Docílíte tak jemného a měkkého stínování.

3/ Zvolte si ze začátku nekomplikovaný motiv, například jednoduchý přírodní materiál, a postupně směřujte ke kompozici krajiny.

4/ Nejprve proveďte kresbu křídou.

5/ Poté pomocí štětce a vody rozmyjte kresebnou stopu ve zvolených místech.

6/ Výsledná kresebná skica větvičky doplněná štětcovými gesty

■ ■ ■ KRESBA A EXPERIMENT

■ INSPIRACE DÍLEM

Halata Sylvestr, Krajina u Ervěnic, rudka, 1950

Sylvestr Halata (1877–1941) ve své kresebné, grafické nebo malířské tvorbě věnoval pozornost krajině a také figurálním tématům. Studoval v letech 1950–1956 u V. Silovského na Akademii výtvarných umění v Praze. Jeho výtvarné práce představují výraznou citlivost a úsilí o vyjádření nálady. Mnoho motivů zpracovával v různých atmosférických změnách – mrazivé a zimní dny, krajiny s prosluněnou oblohou nebo atmosféra deště.

V dalším případě si z výletu doneste třeba kousek přírodního materiálu, který se stane objektem Vašeho obrazu. Rudka nebo sépie se dají snadno rozmývat vodou. Můžete zkoušet a experimentovat s uvedenými výtvarnými postupy. Pokud se pustíte do námětů oblohy nebo krajiny, pokuste se o zachycení nálady nebo atmosféry v určitém okamžiku.

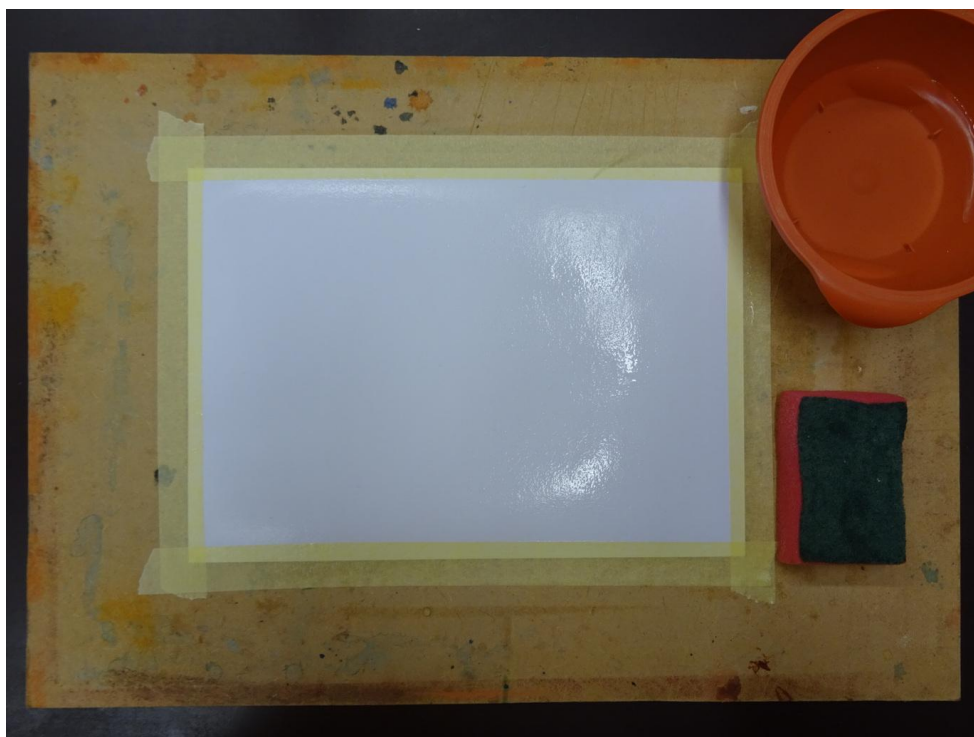
■ POSTUP VÝTVARNÉ TECHNIKY

1/ Připravte si výtvarný materiál (podložka, papír, krepová páska, křída, nádoba s vodou, houbička a štětec) k tvorbě. Papír si připevněte k podložce.

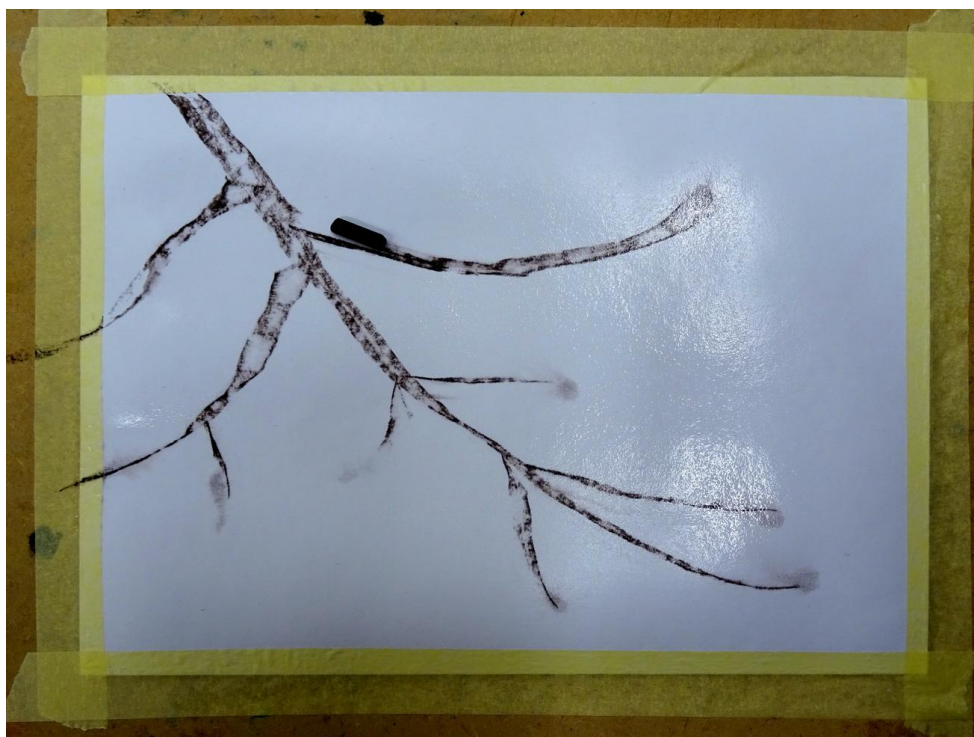
2/ Zvolte si motiv volně v přírodě, ve městě, v domácím prostředí nebo si vytvořte zátiší (viz ukázka větvičky).

3/ Celou plochu papíru navlhčete pomocí houbičky a vody.

4/ Vyzkoušejte si například nejprve možnosti kresby křídou do mokrého podkladu. Kresba do mokra je výraznější a sytější.

5/ Nejprve si rozkreslete motiv elementárně. Můžete využívat plochu nebo hrot křídly.

6/ Vnešte do obrazu stíny pomocí plochy tuhy.

7/ Výsledná ukázka kresby do mokra, kdy byly postupně kresleny tvary, jednotlivé části a detaily zvoleného námětu.

8// Ukázka kresby křídou do mokrého podkladu rozmývaná pomocí prstů

9/ Ukázka dalšího výtvarného postupu kresby do mokrého podkladu. Křída byla nastrouhána pomocí ořezávátka a rozsypána na podklad papíru, který byl namočen pomocí houbičky a vody.

10/ V jiném případě si z křídý můžete vytvořit jemný prášek pomocí smirkového papíru.

11/ Křída byla rozetřena nejprve pomocí smirkového papíru na jemné části (ještě jemnější než u ořezávátka, viz výše) a rozsypána na mokrý podklad papíru.

12/ Jemné části křídy byly pomocí kapek vody rozptylovány po prostoru papíru do tvarů mraků a dále pomocí prstů byly tvořeny abstrahovanou formou stromy nebo dotvářena obloha.

■ SLOVNÍK POJMŮ

Rudka – neboli křída, ve které jsou obsaženy železité hlinky jako stálé přírodní barvivo (červený pigment kysličníku železitého zvaný synopie či hlínka synopská). Tento pigment by používán už v období paleolitu. Dokazují to jeskynní červené kresby zvířat. Pomocí rudky tvořili své skici a návrhy k výsledným obrazům renesanční umělci (Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarroti, Raffael Santi aj.). Nejčastěji se rudka využívala pro portrétování nebo dále v krajinných motivech. Kresebný materiál byl oblíben díky měkkosti a hnědočervené barvě. Dalšími křídami tohoto blízkého typu je sépie v teplém hnědém odstínu a bistr, který má studenější hnědý tón.

Sépie – materiál pro kresbu temně hnědého odstínu, který se původně získával z obranného barviva mořské sépie. Dnes se vyrábí také umělou cestou.

■ POTŘEBNÉ VÝTVARNÉ MATERIÁLY

- křídý: rudka, sépie nebo bistr
- papír určený pro kresbu ve velikosti A4–A3 (případně postačí čtvrtka)
- papír pro kombinaci kresby s malbou ve velikosti A4–A3, gramáž od 200 g/m² (případně postačí čtvrtka)
- podložka
- vlasové štětce
- nádoba s vodou
- krepová páska
- plastická guma
- fixační prostředek

■ SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Odborná literatura

SMITH, Ray. *Encyklopedie výtvarných technik a materiálů*. Praha: Slovart, 2000. 352 s. ISBN 80-7209-256-1.

Doprovodný obrazový materiál

Inspirativní obrazový materiál z umělecké tvorby Aloise Moravce, Jana Slavíčka a Sylvestra Halaty byl čerpán z internetového zdroje z online sbírky GHMP: <http://www.ghmp.cz/>.

V edukačním listu je uvedena vlastní fotodokumentace výtvarných postupů.

Výtvarné techniky jsou primárně určeny dospělým a seniorům, ale vhodné jsou také pro celou rodinu.

Pokud se budete chtít podělit o své výtvarné práce, můžete je zaslat e-mailem na kontaktní adresy:

Edukační oddělení GHMP
edukace@ghmp.cz

externí lektorka Eva Pejchalová
eva.pejchalova@ghmp.cz

Jako doprovodný edukační materiál k umělecké tvorbě Aloise Moravce, Jana Slavíčka a Sylvestra Halaty zpracovala Eva Pejchalová, externí lektorka Edukačního oddělení GHMP.